

LES BATALLES DEL BRUC

Marc Sellarès Cots

L'objectiu d'aquesta comunicació es donar a conèixer la vertadera història de les batalles del Bruc i l'evolució que ha patit al llarg dels anys. Aquest estudi és conseqüència d'un ambiciós projecte artístic personal que pretén recrear virtualment aquestes batalles. Després de 7 anys d'estudis sobre el terreny, més d'un centenar de títols bibliogràfics consultats, i fructíferes entrevistes als veïns dels pobles propers he arribat a les següents conclusions.

PRIMERA BATALLA DEL BRUC

El dia 4 de juny de 1808 sortí de Barcelona una columna francesa de 3800 homes que es dirigia cap a Saragossa, degut a la pluja passaren la nit i el dia següent a Martorell. El dia 6 al matí sortiren de Martorell en direcció al Bruc portant ordres de dirigir-se al monestir de Montserrat per tal de comprovar algunes sospites de caire militar. Seguidament s'havien de dirigir cap a Manresa amb la intenció de castigar els promotors de la crema del paper segellat i imposar una forta multa a la ciutat. El motiu de l'expedició de càstig fou la crema pública del paper segellat francès, i l'haver-se negat reiteradament la ciutat a enviar la pólvora dels molins manresans a Barcelona.

Voluntaris, sometents, i molts manresans obligats sota pena de vida, havien acudit al coll de can Massana on prepararen l'emboscada contra els francesos.

Quan els francesos arribaren a les portes del Bruc ja reveren, segons sembla, uns quants trets com a benvinguda sense masses conseqüències. Seguiren la marxa tot creuant el Bruc i desviant-se seguidament cap a Manresa.

Quant els primers cuiracers francesos arribaren prop de can Massana, on hi havien amagats els últims combatents acabats d'arribar, es desencadenà la matança més important que havien patit fins aleshores els soldats de Napoleó. En qüestió de pocs segons la majoria dels cuiracers que caigueren en la trampa foren descavalcats pels rudimentaris projectils catalans, seguidament fóren rematats mortalment amb tot tipus d'armes. Les armes i pertinences d'aquest centenar llarg de cuiracers morts foren lògicament requisades i les armes usades posteriorment en contra d'ells.

Els combatents catalans més pròxims al gruix de la tropa francesa optaren per retirar-se al turó més alt de la zona per a preparar la propera escomesa. Aquest lògic replegament juntament amb la particular orografia del terreny va provocar que els guerrillers quedessin dividits en dues posicions ben diferenciades, i a partir d'aquí la batalla es desenvolupà en dues zones a base de petites emboscades. Els sometents originaris del Bages tendiren a partir d'aquest moment a lluitar al cantó de can Massana i els de l'Anoia al cantó de Castellolí.

La guerra de guerrilles apresada per molts dels guerrillers en l'anterior guerra gran, fou a partir d'ara l'estratègia a seguir. Disparar a boca de canó i recular fins a una posició més elevada i segura, fou l'eficaç estratègia que es repetí fins a l'últim turó de la carena de la Guardia.

Això permeté causar moltíssimes baixes i patir-ne molt poques. Un cop desallotjats els catalans d'aquesta carena, els francesos hi deixaren pocs soldats refiats de la superioritat aclaparadora del seu exèrcit. Aleshores dedicaren els esforços a enterrar els morts i a foragitar un petit reducte de combatents de l'Anoia que encara els plantava cara prop de Castellolí. És en aquest moment que arribà un grup de voluntaris i sometents de Santpedor i Sallent per desencadenar sense preveure-ho la vergonyosa fuga francesa. Arribaren a l'escenari de la batalla pel camí que condueix a l'antic poble de la Guardia i pujaren probablement pel dret fins a sota mateix del Castell de la Guardia mentre uns altres prenien possiblement la direcció del nucli de la Guardia per reforçar als que prop d'allí plantaven cara als francesos. Des de sota el castell es pogueren fer una idea de la situació i silenciosament prepararen l'assalt al reduït grup de sentinelles que protegien una posició menys elevada. L'èxit de l'assalt sobre aquesta estratègica posició i la de sota d'aquesta, provocà que el camp de batalla controlat pels francesos quedés trencat pel mig. Això va condemnar als dos grups de soldats imperials a quedar perillosament aïllats del gruix de la tropa que reposava en el seu campament del Bruc. Els pocs soldats imperials que controlaven el pas de can Massana i turons propers fugiren precipitadament carretera avall per evitar quedar atrapats entre els sometents i les roques montserratinas. Aquesta precipitada fuga provocà la desbandada en aquella zona.

En el zona oest de la batalla les tropes de l'Anoia s'acabaven de reforçar amb un nou gruix de combatents de la comarca mentre els francesos veien que se'ls complicava la retirada. La por a quedar envoltats precipità la ràpida fugida cap al sud l'únic punt per on es podien escapar.

Un cop replegada la tropa francesa i analitzada la situació optaren per retirar-se cap a Barcelona. Carregats de ferits fóren perseguits i atacats fins a tocar de Molins de Rei.

El mèrit en la direcció de la batalla l'han de compartir els diversos cabdills de cada grup de voluntaris i sometents. Cal tenir en compte que molts d'ells eren veterans de la guerra gran. Aquests cabdills decidiren la fàcil i lògica estratègia de l'emboscada seguida de l'únic que podien i sabien fer, la guerra de guerrilles.

Els principals errors que cometé el General Schwartz i que explicarien aquesta sorprenent derrota, fóren:

- ✓ No fer reconèixer el terreny per la infanteria lleugera.
- ✓ La manca de decisió, que li feu reservar excessius efectius.
- ✓ Donar el combat per guanyat abans d'hora.

D'altra banda l'odi als nous conqueridors i l'èxit rotund de la batalla propicià el sorprenent comportament dels últims sometents que arribaren a l'escenari dels fets. Aquests, ansiosos per participar de la victòria tingueren la gosadia de saltar damunt dels inexperts francesos i desencadenaren els esdeveniments. No es pot descartar però, que l'efecte del ressò del tambor santpedorenc contribuís a fer creure a l'oficialitat francesa que el regiment espanyol d'Extremadura, estacionat prop de Cervera uns dies abans, s'hagués revelat contra els seus camarades francesos i s'hagués unit als anàrquics sometents. La peculiar sonoritat de zona fa possible aquesta hipòtesi.

L'eufòria provocada per la victòria del Bruc contribuí definitivament a l'alçament català contra el nou invasor.

Segons els càlculs basats en diversos paràmetres, la tropa catalana estaria formada, en el més favorable del casos, per uns 2000 homes com s'ha repetit des de sempre. Tot i així mai n'haurien coincidit més de 1600 en el camp de batalla. L'atac definitiu sobre les tropes franceses fou protagonitzat per uns 500 homes. Aquest baix nombre de combatents ha propiciat tota mena d'interpretacions. Si atenem a l'obligació dels manresans d'assistir al Bruc sota pena de vida, dues terceres parts dels combatents catalans els aportaria el Bages. L'altra part l'aportaria Igualada i la seva comarca. Fins ara els morts que es coneixen del cantó català no arriben a la desena tot incloent-hi els 3 morts del regiment suïss de Wimpffen que en aquelles dates realitzava tasques de policia a Igualada. A part d'aquests 24 suïssos, que foren forçats a disfressar-se de pagès per evitar els atacs dels sometents més exaltats, se suposa que hi participaren també alguns soldats desertors dels regiments espanyols de Barcelona. Amb la documentació trobada fins ara i els diversos indicis que es coneixen, la tropa suïssa juntament amb els desertors espanyols, no arribarien a representar el 2% del total de la tropa catalana, i en cap cas tingueren la possibilitat de dirigir als indisciplinats combatents.

El nombre de soldats francesos que participaren en aquesta primera batalla es calcula amb 3800 homes. Però segons algunes informacions es probable que s'engruixís el nombre fins als 4000 poques hores abans de la batalla. Van unes 450 baixes mortals, i centenars de ferits que probablement es traduïren en morts dies després a Barcelona.

L'exèrcit espanyol no participà en cap de les dues batalles. La causa no en fou la desinformació ja que el petit regiment d'Extremadura, al que pocs dies abans se li havia negat l'entrada a Lleida, restava aturat prop de Cervera mentre els sometents lluitaven al Bruc. És evident que coneixien les intencions de Schwartz, però seguiren fidels a la política de no intervenció promoguda per l'exèrcit espanyol al Principat.

L'altre cos de l'exèrcit que per proximitat podia haver assistit al Bruc, era un batalló de Guàrdies Espanyoles que es trobava estacionat des de feia pocs dies a Vilafranca del Penedès. Poques hores abans de la primera batalla els comissionats d'Igualada havien demanat ajuda al Governador de Vilafranca i li exigiren armes per barrar el pas als francesos. Probablement haurien demanat que la mateixa tropa espanyola participés en el projecte d'aturar la perillosa expedició francesa. El Governador i cap de corregiment no volgué proporcionar cap arma als voluntaris i sometents rebutjant qualsevol acció que contradigués les ordres que arribaven de Barcelona. Pocs dies després els sometents i el poble revolucionat assassinà als oficials de la tropa espanyola de Vilafranca i al seu Governador.

SEGONA BATALLA DEL BRUC

La segona batalla del Bruc és la menys estudiada i la més desconeguda de les dues batalles. Tot i que alguns autors han considerat que fou més important que la primera, per diversos motius creiem que la primera fou la que va tenir més importància, ja que fou la que desencadenà la revolta popular contra el nou invasor. D'altra banda les informacions fiables sobre aquest segon enfrontament són més escasses i fan més difícil treure'n l'entrellat.

Les conclusions que presento resten pendents d'un estudi més acurat, que confirmi que les desenes de forats de bomba d'aquesta segona batalla que es poden observar en l'escenari dels fets pertanyin a aquesta segona batalla.

El dia 13 de juny surt de Barcelona una columna formada per uns 5000 soldats francesos sota les ordres del General Chabran amb l'objectiu de venjar la derrota del dia 6. La columna estava formada pels soldats de Chabran i pels supervivents del dia 6 entre d'altres. El mateix dia aconseguen trencar el cordó del Llobregat i passen la nit a tocar de Martorell. L'endemà dia catorze es dirigiren altra vegada cap al Bruc, deixant a Martorell i Esparreguera les conseqüències del saqueig i l'incendi.

Les forces catalanes es veieren reforçades per quatre companyies de voluntaris de Miquelets que recentment s'havien format a Lleida, i que estaven comandades pel notari lleidatà Joan Baget i Pàmies. Igualment, a última hora, arribà de Cervera la companyia de terços suïssos de Wimpffen estacionats en aquella plaça i que com els seus companys en la primera batalla fóren obligats a vestir-se amb la roba característica del pagès català.

La tropa francesa es dividí en dues columnes, l'una pujà per la nova carretera que duia al Bruc mentre l'altra ho feia propera a les roques per la carretera de Collbató. A primera hora de la tarda arribà a les portes del Bruc de Baix la primera columna acompanyada de 21 carros coberts i diversa artilleria. Fou rebuda amb nombroses canonades i fou obligada a recular fins a can Pasqual davant la impossibilitat d'avançar per aquesta zona.

L'altra columna anà penetrant en direcció al coll de can Massana i un cop sota l'abast dels canons catalans fou atacada violentament per aquests. La columna francesa no aturà la marxa fins arribar a Cal Rovira del Bruc, allí sota el persistent foc de les bombes optaren per seguir la direcció de can Massana pels camins més protegits de la vista dels artillers. Tot i així foren bombardejats per tot el trajecte fins que arribaren al peu del coll de can Massana, on els voluntaris, Miquelets i sometents els impedièn el pas des d'una privilegiada posició. Una part d'aquesta tropa francesa intentà avançar cap a l'oest per intentar posar-se sota l'abast dels canons catalans sense aconseguir-ho.

Els francesos, dispararen també els seus canons contra els canons catalans que els destrossaven contínuament. Davant la impossibilitat d'accedir al pas de can Massana, optaren per retirar-se cap a Barcelona. Durant algunes hores estigueren fent foc d'artilleria per donar temps al gruix de la tropa de retirar-se ordenadament. Darrere deixarien els 450 morts que sempre s'han donat per certs.

Actualment no disposem de suficient informació per atrevir-nos a donar una xifra sobre els combatents catalans, tot i que probablement no s'allunyi gaire del nombre de combatents de la primera batalla.

Història de les batalles del Bruc al llarg del temps.

Durant aquests 200 anys la història de les batalles del Bruc s'ha anat modificant mentre passava per diverses fases més o menys polèmiques. Aquesta transformació es més evident en la primera batalla que és la que tractaré.

Durant els primers 150 anys els aniversaris de les batalles, els interessos personals i les rivalitats entre poblacions han esdevingut els principals motius per parlar d'aquestes famoses batalles. En els últims 50 anys s'ha transformat la història de les batalles per fer-les més creïbles i ajustar-les en el moment polític que es vivia. És la història que ens ha arribat i que actualment s'està explicant en els llibres i les Universitats. En les dues últimes dècades, i coincidint amb la relativa facilitat amb que un pot publicar un llibre, s'ha fet un pas més en aquesta desfiguració de la història. L'última fita però en aquest sentit es l'entrada en escena de les noves tecnologies on qualsevol persona pot crear una pàgina a Internet i publicar-hi qualsevol història sense el més mínim rigor històric.

La poc creïble llegenda del timbaler del Bruc ha fet que alguns autors s'entestessin a cercar tot tipus d'informacions per tal de desvirtuar la llegenda i trobar una història que s'ajustes més a la realitat. Aquest afany els ha portat algunes vegades a confusions que han perjudicat a la veracitat dels fets.

Un cop acabada la guerra del francès i fins algunes dècades després trobem diversos intents de persones que intenten per tots els mitjans atribuir-se la presència en les batalles del Bruc, La negativa del Govern espanyol d'acceptar els cabdills de Miquelets i Sometents que volien fer carrera dins l'exèrcit espanyol al finalitzar la guerra del francès propicià que fos molt temptador fer constar en els seus expedients el nom del Bruc. Els rangs atorgats per la junta de Catalunya no eren acceptats per les autoritats espanyoles.

El prestigi que proporcionava ser un heroi del Bruc fou determinant per algunes persones sense massa escrúpols que intentaren amb més o menys fortuna aconseguir aquest reconeixement. Els casos més espectaculars son el del manresà Maurici Carrió i Serracanta que s'aprofità del nom del seu pare que es deia Maurici Carrió i Coll per apropiari-se de les seves gestes en la guerra gran i en les batalles del Bruc. La confusió sobre aquest personatge continua ben viva a Manresa on la majoria de textos confonen encara el pare amb el fill.

A Igualada hi trobem també els famosos germans Llimona, que segons el mateix Antoni Carner patrocinaren el llibre "Historia general de España" d'Eduardo Chao que es publicà el 1851 i on s'explica com aconseguiren ser proclamats herois del Bruc sense haver participat en cap de les dues batalles.

La fama de les batalles del Bruc fou també molt temptadora per a moltes poblacions que reclamaren durant dècades la participació en les batalles. Tenir un habitant que hagués participat en un dels dos enfrontaments del Bruc o trobar algun document en que sortís el mateix nom del Bruc ja era suficient per reclamar la participació del municipi en les batalles, és el cas de Solsona i Vic entre d'altres.

L'època més trista pel que fa a les relacions entre Manresa i Igualada es visqueren cap a finals del Segle XIX i principis del XX. En aquestes dates foren moltes les baralles i discussions que giraven al voltant de la major participació en al batalla dels uns i dels altres.

S'escrigueren molts articles enverinats en molts periòdics locals i en diversos llibres que, amb falses informacions, cercaven desprestigiar els mèrits de la ciutat rival. De tot això n'han quedat falses informacions escampades en nombrosos llibres i que encara avui es donen per certes.

Les primeres notícies que trobem de les batalles del Bruc en diaris i documents coetanis parlen únicament de la presència de voluntaris i sometents en les batalles. En algun cas concret s'hi incorporen alguns desertors dels regiments espanyols de Barcelona. Aquest es el cas de la Gaceta militar i política de Cataluña del 2 de setembre de 1808 quan diu "...algunos sometenes que con unos pocos soldados se havian emboscado....."

No es fins la publicació al 1809 del llibre "História de las operaciones del ejército de Cataluña en la guerra de la usurpación" d'en Francesc Xavier Cabanes i Escofet que apareix la primera referència a l'exèrcit espanyol. Aquest tinent coronel de l'exèrcit de 28 anys publicà el que seria l'obra de referència per a tots els que escriurien posteriorment sobre el Bruc i que acabarien d'emplenar amb més o menys fortuna les llacunes que aquest reconeix. Cabanes admet que els que lluitaren al Bruc eren els Sometents catalans i no pas l'exèrcit espanyol, diu:

"Por lo que toca a la accion del Bruch, parece imposible, que algunos paisanos mal armados rechazasen y batiesen una columna de 3800 hombres de todas armas. Sin embargo este echo es indubitable"

La inacció del seu dispers exèrcit durant els primers mesos del conflicte fa que tingui una marcada tendència a incloure elements en els seu relat que facin menys vergonyosa l'actuació espanyola.

La història de la primera batalla, coneguda aleshores per tothom, només li permetria parlar de la presència d'alguns soldats desertors del regiment de Guàrdies Valons de Barcelona, al que pertanyia el mateix autor, i atribuir al timbaler del Bruc la pertinença a l'exèrcit espanyol. Cabanes innocentment atorgà al timbaler la direcció de la batalla, però amb aquest extravagant argument ningú li podria demostrar lo contrari ja que del timbaler del Bruc fou un desconegut fins força temps després. Cabanes ho relatava de la següent manera al referir-se al sometent santpedorenc:

" A más de componerse este sometent de gentes esforzadas y de excelentes tiradores, tenia una caja de guerra que un muchacho tocava con bastante regularidad.

Segun noticias de personas de algun carácter que estuviéron en esta acción, este tambor fué el general en gefe. Les indicó los puntos de ataque, los momentos de avanzar, y él con su caja tocaba los diferentes toques de ordenanza"

Ho completa amb una nota a peu de pàgina que diu " Sin duda seria algun tambor escapado de Barcelona...". Aquestes suposicions son errònies per diversos motius que no entrarem en valorar, però amb aquest tambor espanyol al capdavant dels sometents victoriosos s'obria la porta a tot tipus d'imaginacions i especulacions. No fou però fins el 150è aniversari de les batalles que la història dels herois del Bruc donà un petit gir per esdevenir l'irreal història que ens ha arribat.

Aquest gir en la història dels herois del Bruc arribà de la ma de l'Antoni Carner i Borràs, un dels més importants historiadors igualadins, que amb el seu afany de desmentir la llegenda del timbaler del Bruc cometé sense adonar-se'n un important error que transformarà radicalment aquesta història.

En la primera meitat de l'any 1958 l'Antoni Carner i Borràs feu la presentació del "*Catàleg de l'exposició historico commemorativa del 150 aniversari de les batalles del Bruc a Igualada*" en el que col·laborà. En aquest catàleg Joan Martí Figueras, arxiver del museu d'Igualada hi presentà un document inèdit fins aleshores, la relació que feu el 1887 sota jurament l'Aleix Fàbregas i Estruch d'Igualada, fill d'Aleix Fàbregas i Jaume, mosso de confiança del famós cabdill de sometents Antoni Franc. L'Aleix Fàbregas i Estruch relata amb extraordinari detall el que sempre havia sentit explicar al seu pare i al mateix Antoni Franc, el relat que en fa dels dies previs i de la mateixa batalla encaixen moltes d'elles amb les informacions més fiables que es coneixen. Es natural però que alguns detalls no siguin del tot certs i s'hi puguin trobar alguns errors, aquest es el cas de quan es refereix als 24 soldats suïssos que participaren en la primera batalla i que aleshores encara no era sabut. L'error el fa al titllar a aquests de "guardias walonas" i no de suïssos del regiment de Wimpffen com seria lo correcte, "25 guardias walonas fugitivos de Barcelona..." diu.

Amb les dades errònies d'en Fàbregas l'Antoni Carner comença a esbossar les seves teories encaminades a demostrar que les histories explicades fins aleshores sobre les batalles del Bruc son exageracions. Pensa que els guàrdies valons de que parlava en Fàbregas són els que dirigiren la Batalla juntament amb alguns soldats suïssos, que per unes factures que trobà a l'ajuntament sospitava que participaren en la primera batalla.

Així l'any 1959 publica "*La història que no se ha escrito*", on ja dona per cert l'error de l'Aleix Fàbregas.

"no hemos de olvidar tampoco la cooperación de la tropa regular (guardias walonas de Barcelona y tal vez suizos de Tarragona) que estos si podian guiar a los somatenes con mucho mayor motivo que un muchacho con un tambor de cofradía."

Davant dels pocs indicis que insinuïn la presencia de l'exèrcit a les batalles del Bruc i el seu interès per demostrar la seva teoria el porta a fer deduccions poc afortunades, així diu:

"La cooperación de soldados profesionales queda implícitamente reconocida en el acta firmada por los prohombres de los gremios de la villa en 1809, que trata de la institución de la fiesta del Santo Cristo con motivo dice de la victoria "*conseguida en semejante dia (6 de junio) por nuestras armas y somatenes de esta villa*". Este distingio "nuestras armas y somatenes de esta villa confirma, a nuestro parecer, la existencia de dos elementos combatientes distintos: "nuestras armas" eran los soldados del Ejercito real que habían rehuído el servicio subordinados al mando francés, y "nuestros somatenes" eran, naturalmente, los hombres del somaten de Igualada.

Poc després pronuncia la típica frase "Todo ello no minora en nada el valor de nuestros hombres", que trobarem en alguns textos moderns i que pretén en molts casos aportar una sensació d'humilitat i objectivitat a l'autor.

El 1968 l'Antoni Carner publicà el llibre "*Història i llegenda de les batalles del Bruc*" on continua defensant la seva teoria, tot perpetuant l'errada anterior.

"A més a més dels suïssos del regiment de Wimpffen a començaments del mes de Juny hi havia a Igualada un grup de Guàrdies Valons escàpols de la guarnició de Barcelona (.....) No hi ha dubte que els soldats valons, que havien defugit la tant recomanada confraternització amb els napoleònics que dominaven Barcelona, s'uniren als suïssos que, com hem vist, es posaren immediatament al costat del poble i els sometents sota les ordres dels militars, que eren els qui podien dirigir l'acció amb probabilitats d'èxit."

L'Any 1976 Antoni Carner publicà "*Les tropes suïsses a Catalunya durant la guerra de la independència*", aquí l'Antoni Carner ja era conscient de que la practica totalitat de la tropa que lluità al Bruc era catalana, així cregué que l'única manera de defensar la seva teoria, i els

seus llibres escrits al respecte, era la d'atorgar la direcció de la batalla als pocs militars professionals que hi participaren. Com que els 24 soldats suïssos de Wimpffen son els únics militars professionals que s'ha demostrat que participaren en la primera batalla, atorgà a aquests l'honor de ser els qui la dirigiren. Aquí ho explica, tot reinterpretant al seu favor, un text del pare Ramon Ferrer.

Els suïssos, soldats professionals, foren els que dirigiren l'emboscada del Bruc. Perquè això fou, essencialment, la famosa batalla, no pas duta a terme per "un puñado de paisanos mal armados y peor organizados", com escriu el pare Ferrer en el seu conegut diari (Barcelona cautiva, publicat l'any 1815), si be reconeix que "últimamente (vol dir en la segona fase de la batalla) eran muchos los somatenes".

Després d'en Carner, la majoria d'autors que han escrit sobre les batalles del Bruc no han fet res més que reproduir el que diu aquest. Alguns d'aquests autors, sense el més mínim rigor historiogràfic, fan un pas més i s'atreveixen a imaginar com deurién haver estat aquells enfrontaments armats, i s'atreveixen a calcular el nombre de combatents catalans i el de militars professionals. Alguns autors arriben a dir que entre una i dues terceres parts del total de tropa que lluità contra els francesos estava composta per l'exèrcit regular, la resta de combatents serien del sometent català. Lo més normal però son els textos d'aquesta mena:

...del que avui no podem dubtar és que el protagonisme de la batalla va correspondre a tropes regulars perfectament armades i ensinistrades, compostes per soldats suïssos mercenaris pertanyents al regiment d'infanteria de Wimpffen, així com un contingent notable de guàrdies valons i soldats regulars que havien fugit de la ciutat de Barcelona i que s'havien unit a la resistència catalana.

L'últim pas en la manipulació de la història de les batalles del Bruc ens be de la ma de l'Internet on qualsevol persona pot obrir una pàgina web i protegit per l'anonimat explicar la història de les batalles del Bruc des del seu ignorant punt de vista. Generalment son pàgines espanyoles que tracten temes de caire històric i militar. Articles com el següent no son difícils de trobar.

Aunque la derrota de los Franceses fuera llevada a cabo por militares profesionales, en 1809 las leyendas populares de la zona, crearon la figura del "Timbaler del Bruc", *cuyo redoble de tambor para marcar el paso fué amplificado por las escarpadas montañas de Montserrat, haciendo que los Franceses creyeran enfrentarse a una fuerza muy superior en número y huyeran de nuevo hacia Barcelona....etc...*

Aquesta senzilla deformació de les batalles del Bruc fa pensar en lo fràgil i manipulable que es la història, i que probablement si furguéssim una mica en la història del nostre País trobaríem altres exemples que ens farien replantejar moltes coses.

Bibliografia

Albareda, Anselm M. Història de Montserrat. Publicacions de l'abadia de Montserrat. Montserrat.1974.

Académie des sciences, Arts et belles lettres. La Catalogue en 1824-1827...graphie, Physique Historique de la Catalogue. Frantin. Dijon. 1844

Ajuntament de Manresa. Manresa en la guerra de la independència; 300 documents de 1808. Ajuntament de Manresa. Manresa. 1960.

Amado Loriga, Santiago. Aspectos militares de la guerra de la Independencia. II congreso internacional de la guerra de la independencia. Institución Fernando el Católico. Zaragoza. 1959.

Avellà Nabarro, Pedro José. Addiccion segunda al manifiesto que presento a juicio y censura de la nación española. Brusí. Palma de Mallorca. 1812

Blanco i Pujol, V. Tous 1000 anys d'història. Publicacions de l'abadia de Montserrat. Montserrat 1981.

Brégeon, Jean-Joël. Napoleon et la guerre d'Espagne; 1808-1814. Perrin. Paris. 2006

Busquets Molas, Esteve. Història de Capellades. Romanyà / Valls. Capellades. 1972

Carbonell i Virella, Vicenç. Apunts de la història d'Olivella. Institut d'Estudis Penedesencs. Vilafranca del Penedès. 1990

Carner Borràs, Antoni. Els moviments obrers a Igualada durant el segle XIX. Centre d'estudis comarcals d'Igualada. Igualada. 1971.

Carner i Borràs, Antoni. ¿Quién fué el timbaler del Bruc?. Igualada. 1966

Carner i Borràs, Antoni. Història i llegenda de les batalles del Bruc. Rafael Dalmau. Episodis de la història. Barcelona. 1968.

Carner i Borràs, Antoni. La història que no se ha escrito: Igualada en la gesta del Bruch. Igualada publicació del centre d'estudis comarcals. 1958.

Carner i Borràs, Antoni. Los treinta días del mes de Junio de 1808. Ajuntament d'Igualada. Igualada. 1963.

Carner i Borràs, Antoni. Historia de Igualada en 150 fechas. Centre d'estudis comarcals. 1952

Carner i Borràs, Antoni. Historia de Igualada en 30 minutos. Muy Ilustre Ayuntamiento de Igualada. Igualada. no

Carner i Borràs, Antoni. Gremio de curtidores de Igualada. Notas históricas. S.A.D.A.G. Barcelona 1950.

Carner i Borràs, Antoni. Un capità barceloní en el temps de la guerra del francès. Episodis de la història. Rafael Dalmau. Barcelona. 1974

Carner i Borràs, Antoni. Capitán José Galí; un combatiente igualadino en la Guerra de la independencia. M.I. Ayuntamiento. Igualada. 1970.

Carner i Borràs, Antoni. Las tropas suizas al servicio de España durante la guerra de la independencia. C. Bermejo. Madrid. 1960.

Carner i Borràs, Antoni. Les tropes suïsses a Catalunya durant la guerra "de la independència". Episodis de la història; 209. Rafael Dalmau. Barcelona. 1976.

Cabanes i Escofet, Francesc Xavier. Memoria acerca del modo de escribir la historia militar de la última guerra entre España y Francia. Brusi. Barcelona. 1816.

Cabanes i Escofet, Francesc Xavier. Historia de las operaciones del exercito en Cataluña en la guerra de usurpación ó sea de la independencia de España; Campaña primera. Imp de la gazeta. Tarragona. 1809.

Calpena, Enric- Junqueras, Oriol. Guerres dels catalans. Pòrtic. Barcelona. 2003

Cantù Cesare. Historia de cien años: 1750-1850; Mellado. Madrid. 1858.

Conard, Pierre. Napoléon et la Catalogne, 1808-1814: La captivité de Barcelone, février 1808-janvier 1810. Félix Alcan. Paris. 1910.

II congreso internacional de la guerra de la independencia. Catálogo oficial. Institución fernando el Católico. Zaragoza. 1959.

Coplas sobre la prodigiosa y memorable victoria alcanzada de el arrogante y jactancioso exercito frances en los montes del Bruch, y casa Masana por un puñado de paysanos de. Ignacio Abadal. Manresa. 1808?

D.J.M. Reflexiones sobre la guerra de España e instrucciones para la guerra de partidas ó de paisanos. por D.J.M ayudante general. Cadiz. Imprempta de Nicolas Gomez de Requena. 1809.

Diaz de Baeza, Juan. Historia de la guerra de España contra el emperador napoleón. I. Boix. Madrid. 1843.

Dwelshauvers, Georges. La Catalogne et le problème catalan. Félix Alcan. Paris. 1926.

Estat Català. La Catalogne rebelle. Agence Mondiale de librairie. Paris. 1928

Estrada i Planell, Gemma. El Bruc. El medi, la història, l'art. Ajuntament del Bruc. Publicacions de l'abadia de Montserrat. Barcelona. 1991

Episodis de la història de Catalunya. Diversos autors. Edicions 62. a cura de Ramon Sobreques i Callicó. Barcelona. 1975. meu

Exposición Historico-conmemorativa; en su 150 aniversario de las batallas del bruch organizada por el M.I. Ayuntamiento. Ajuntament d'Igualada. Igualada. 1958.

Exposició històrica de la Guerra de la independència á Catalunya. (1908: Igualada. Anoia) Igualada. 1908.

Fernandez, Antonio. Història contemporanea. Vicens Vives.Barcelona.1976.

Ferrer, Ramon. Barcelona Cautiva. Barcelona. Oficina de Antonio Brusi.1815-1821

Ferrer i Codina, Antoni. Un manresà de l'any vuit. Francesc Badia. Barcelona. 1896

Foy, Maximilien. Histoire de la Guerre en la péninsule sous Napoléon; précédé d'un Tableau politique et militaire des puissances belligérantes. Baudouin frères. Paris. 1827.

Gómez de Arteche, José. Nieblas de la historia patria. Medina. Madrid.1876

Història de la Catalunya contemporanea. Manel Risques +++.Mina.1999.

Història de la cultura catalana. Romanticisme i renaixença.. Edicions 62. volum IV.1995

Història de Lleida. Segle XIX, Volum VII.Pagès. Lleida.1991.

Iglesies, Josep. El setge de Tarragona a la guerra napoleònica.Episodis de la història. Rafael Dalmau. Barcelona. 1965.

Invectiva contra el architirano Bonaparte. Ignacio Abadal. Manresa.1808?

Jordà i Güell, Ricard. La guerra gran vista des d'Olot 1793-1795. Episodis de la història. Ed Dalmau. 1975.

Jordi i Gonzalez, Ramon. La conspiració de les metzines: Barcelona 1812.Episodis de la història.191. Rafael Dalmau. Barcelona. Barcelona.1974

Krutter, José. Resumen historico del regimiento de Wimpffen 1o de suizos desde su creación hasta fin del año 1814. Palma de Mallorca.1815.

Laffaille, G. Memoires sur la campagne du corps d'armée des Pyrénées-orientales, commandé par le général Duhesme, en 1808. Anselin et Pochard, successeurs de Magimel. Paris.1826.

La exposició històrica de la guerra de la independència a Catalunya; Igualada 7 de juny a 5 de juliol de 1908. Ajuntament d'Igualada. Igualada 1908.

Marcillach, Louis de. Historia de la guerra entre la Francia y la España durante la revolución francesa. Repullés. Madrid.1815.

Martí Figueres, Joan. Episodios de la guerra de la independència en Cataluña. Saqueo i destrucción de Igualada por los franceses. II Congreso histórico internacional de la guerra de la independència. Institución Fernando el católico.Zaragoza.1964.

Martí i Vilà, Carles. Guerra de la Independència (1808-1814): a la vila de Sant Boi.Biblioteca popular. Sant Boi de Llobregat.1959

Masats i Llover, Joan. En Mansuet Boxó. Entre la llegenda i la història. Col·lecció l'auca comentada n.6. 3a edició.1995.

Masdeu Montero, Juan Francisco. Discurso sobre las pretensiones de la Francia La libertad y la igualdad. Benito Monfort. València. 1811.

Mercader i Riba, Joan. Un expediente de crédito en las postrimerias de la guerra de la independència.

Mercader i Riba, Joan. Catalunya napoleónica. Episodis de la història. Rafael Dalmau. Barcelona. 1960

Mercader i Riba, Joan. La ideologia dels catalans del 1808. Institut d'estudis catalans. Barcelona. 1953.

Moliner i Prada, Antoni. La Catalunya resistent a la dominació francesa (1808-1812). Edicions 62. Llibres a l'abast. Barcelona. 1989.

Moliner i Prada, Antoni. Catalunya contra Napoleó: La guerra del francès (1808- 1814). Pagès. Lleida. 2007

Muñoz Maldonado, Josep. Historia política y militar de la guerra de la Independencia de España contra Napoleón Bonaparte desde 1808 a 1814. José Palacios. Madrid. 1833.

Nicolas Pérez. Colección de batallas que los españoles han ganado en esta guerra a los exercitos invencibles de Napoleón Primero Emperador de los franceses. València. Viuda de martin Peris. 1808.

Nicolas Perez. Batallas que los catalanes han ganado a los franceses en esta guerra. Tolosa. (1808?)

Pérez, Nicolas. La paz entre la España e Inglaterra: á los generosos manresanos. Ignacio Abadal. Manresa. 1808.

Pérez, Nicolás . Batallas que los catalanes han ganado en esta guerra: Por don Nicolás Pérez redactor de la gazeta de Vich. Tolosa. 1808.

Pérez, Nicolas. Colección de batallas que los españoles i portugueses han ganado en esta guerra a los exercitos invencibles de Napoleón primero emperador de los franceses. Viuda de Martin Peris. València. 1808.

Pi de Cabanyes, Oriol. Vilanova i la Geltru en la guerra del francès (1808-1814). Barcelona. Rafael Dalmau. Episodis de la història. Barcelona. 1971.

Pi i Sunyer, Carles. La vida a la frontera durant les guerres amb la França. Episodis de la història. Rafael Dalmau. Barcelona. 1966

Pla cargol, Joaquim. Els setges de Girona el 1808 i 1809. Episodis de la història. Barcelona. Rafael Dalmau. Barcelona. 1962

Pons Fortian, José. Història política y militar de napoleón Bonaparte: Puesta en su verdadero punto de vista. Pablo Riera. Barcelona. 1840

Prat Vila, Jaume. Els santpedorencs i la guerra de la independència (timbaler del Bruc).Ajuntament de Santpedor. Manresa.1976

Puiggarí i llobet, Josep. La jornada del Bruch: vindicació de Igualada sobre su principalidad en la misma. Mariano Abadal. Igualada.1892.

Rodriguez Solis, E. Los guerrilleros de 1808; història de la guerra de la Independencia. Fernando Cao y Dominguez. Madrid.1887.

Roma, Josep Maria. Guerra de la Independència: El nostre centenari. Biblioteca de la bandera regional. Fiol y ca. Barcelona. 1908.

Sànchez i Agustí, Ferran. Les guerres del francès a la Catalunya central (1793-1814).Imprempta Morros. Sallent. 1988.

Sarret i Arbós, Joaquim. La ciudad de Manresa sus privilegios y títulos. Las banderas del Bruch. Memoria. José Roca.Manresa.1928

Sarret i Arbós, Joaquim. Las banderas del Bruch. Manresa - Igualada 1808-1925 . Imprenta i encuadernaciones de San José. Manresa.1925.

Sarret i Arbos, Joaquim. Manresa en la guerra de la independencia 1808-1814.Imprempta i encuadernacions de sant josep.Manresa.1922.

Sarret i Arboç, Joaquim. El incendio de Manresa; primer centenario, homenaje a los héroes de la independencia. Antoni Esparbè. Manresa.1911.

Servitje i Guitart, Josep. Manresa al Bruch, Vindicació de sa principalitat en la gloriosa jornada del 6 de Juny.Tipografia de Sant Josep.Manresa.1903.

Sobreques, Jaume. Història de Barcelona. Volum V (1714-1833).Enciclopedia catalana.

Solano Costa,fernando. El guerrillero y su trascendencia. II congreso internacional de la guerra de la independencia. Institución Fernando el católico. Zaragoza. 1959.

Soldevila, Ferran i Taberner Valls, F. Història de Catalunya. Selecta. Barcelona. 1968

Soler i Terol. Lluís. Francisco Riera i Balaguer 1er heroe de la batalla del Bruch. Manresa. Tipografia artística. Manresa. 1942

Soler i Terol, Lluís. Igualada i les batalles del Bruc. Impremta i encuadernacions de Sant josep. Manresa.1929

Sometents, exèrcit i poble a les batalles del Bruc. Ajuntament del Bruc. 1982

Talleyrand, Príncep de.Revista Catalonia Nº 12 24-març 1900.Pag 102.

Tomas Cabot, José. Los guerrilleros del Bruc. Revista historia y vida nº 3.Pag. 66 a 81.1968

Toreno, José Maria. Historia del levantamiento, guerra y revolución de España. Imprenta del diario. Madrid.1839

Torres i Ribé, Josep Maria. Sometents, exèrcit i poble en les batalles del Bruc: apunts sobre l'organització de la resistència catalana contra els francesos l'any 1808.Copiart. Barcelona.1983

Valls Pueyo, Joan. El castell i el seu terme. Noticias històriques de castellbell i el Vilar. 1993

Valls Taberner, Ferran.Història de Catalunya. Selecta.2ª edició. Barcelona.1968.

Voltes Bou, Pere. Història de Montjuïc y su castillo.S.A.D.A.G.Barcelona.1960.

Voltes Bou, Pere. La junta de comisionados de Barcelona y su circunstancia social e ideológica. II congreso internacional de la guerra de la Independencia y su época.Institución Fernando el católico. Zaragoza. 1964.

Voltes i Bou, Pere. Cataluña y sus hombres en la invasión napoleónica. Casa Provincial de Caridad de Barcelona. 1955.

Young , Arthur. Viatge a Catalunya-1787-.Un anglès a Catalunya en el segle XVIII. Edicions Ariel. Col·lecció hores de Catalunya. Esplugues de Llobregat. 1970.

Zaragoza i Pasqual, Ernest. Els ermitans de Montserrat. Història d'una institució benedictina singular. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.1993